

Alekseienko L. M.

Tsizhma O. A.

Ivano-Frankivsk Research and Development Institute of Management
Ternopil National Economic UniversityMANAGEMENT OF PROFITS OF BUDGET STRUCTURE IN THE CONDITIONS
OF ACTUALIZATION OF FINANCING OF RECREATION LABOUR RESOURCES**Summary**

The article is sacred to the theoretical, methodological and organizationally-applied aspects of influence of system budgetary reforms on formation of new approaches relatively to financial relations in the segment of recreation of labour resources. The features of reformation of legal status of public and municipal institutions, priorities of modernization of social sphere for upgrading and standardization of living of population of country are investigated. Reasonably, that the search of effective methods of the interbudgetary adjusting needs redistribution of plenary powers of organs of state administration and local self-government in the socially important sectors of economy.

Key words: profits of budget, financing, labour resources, interbudgetary adjusting, unemployment.

УДК 336.761

Алейнікова Н. М.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті розглянуто сучасний стан фондового ринку України. Висвітлено основні проблеми його функціонування в умовах економічної нестабільності, виявлено перспективи розвитку в майбутньому. Адже саме фондовий ринок є важливим індикатором економічного розвитку і наочно демонструє стан, в якому перебуває країна. Розглянуто основні тенденції його функціонування. Запропоновано рекомендації щодо реформування вітчизняного фондового ринку, які сприятимуть підвищенню інвестиційного потенціалу економіки держави.

Ключові слова: фондовий ринок, біржа, цінні папери, фінансовий ринок, фінансове середовище.

Постановка проблеми. Фондовий ринок – це важливий елемент всієї економічної системи України. Він виконує низку специфічних функцій в економічній політиці країни. На сьогодні перед нашою державою стоїть низка ключових завдань, які слід вирішити, а такий інфраструктурний елемент, як фондовий ринок може вагомо полегшити їх розв'язання. Адже сталий розвиток фондового ринку може забезпечити стійке економічне зростання за допомогою залучення інвестиційних ресурсів у реальний сектор економіки, сприяє трансформації заощаджень населення та підприємств в інвестиції, а також інтеграції у світове фінансове середовище.

Український фондовий ринок сьогодні значно відстає у своєму розвитку від фондових площадок промислово розвинутих країн. Це не дає йому змоги ефективно виконувати свої основні функції. Тому дослідження основних проблем сучасного фондового ринку, а також пошук способів їх вирішення є дуже актуальними.

Так як український фондовий ринок зараз працює в умовах економічної та політичної нестабільності, то одним із найгостріших питань є обґрунтування теоретичних основ його функціонування в умовах кризи. Необхідним також є проведення комплексного аналізу його стану та тенденцій функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фондовий ринок і проблеми пов'язані з ним досліджувалися як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Особливої уваги заслуговують наукові праці класиків економічної науки: П. Друкера,

Дж. Кейнса, М. Міллера, Ф. Модільяні, М. Фрідмана, У. Шарпа та інші. Вітчизняні науковці Г. Яцюк, В. Чайковська, І. Рекуненко, А. Щербина, М. Кутузова та інші займалися виявленням проблем становленню й розвитку фондового ринку України, його інвестиційної привабливості.

Відаючи належне науковим роботам вчених, слід все ж таки зауважити, що нинішній стан українського фондового ринку свідчить про наявність невирішених питань, які потребують подальшого вивчення та пошуку шляхів їх розв'язання.

Мета статті полягає в аналізі стану фондового ринку України, проблем його функціонування та обґрунтуванні напрямів вдосконалення його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фондовий ринок – один з основних елементів сучасної ринкової економіки і фінансового ринку зокрема. Він працює у системі фінансового ринку, який є вагомою складовою фінансової системи країни. Сам термін «фондовий ринок» походить від французького *fonds* або англійського *funds*, одне зі значень якого – грошовий капітал [12, с. 155].

Сучасна економічна наука не виробила остаточного підходу щодо головного, визначального у з'ясуванні сутності фондового ринку, як об'єкту пізнання. Існує низка визначень фондового ринку, кожне з яких розкриває зміст цього складного явища. Умовно всі визначення фондового ринку можна поділити на декілька груп. Перша група – найбільш прості: «ринок цінних паперів – ринок, на якому проводяться операції з цінними паперами». Друга група – визначення в яких фондо-

вий ринок розглядається як категорія торгівлі, сфера товарообміну: «Фондовий ринок – організована торгівля цінними паперами і банківськими позиками, на біржах та позабіржових ринках» [11, с. 68].

Щодо тенденцій розвитку фондового ринку України, то з моменту його зародження і до наших днів, можна виділити п'ять найважливіших періодів його розвитку. Етапи подані в табл. 1.

Як видно з таб. 1, шлях становлення українського фондового ринку досить не простий, але зараз це окрема одиниця світового фондового ринку. Україна більше ніж двадцять років буде свій власний фондовий ринок. Та створена інституційна модель економічного розвитку не здатна забезпечити економічну безпеку країни в умовах різкого загострення глобальних суперечностей та економічної кризи. Україна має достатній економічний потенціал для розбудови національного фондового ринку, темпи зростання якого випереджатимуть динаміку росту валового внутрішнього продукту.

Слід зазначити, що при формуванні моделі фондового ринку України відбулося просте копіювання інших моделей, зокрема американської, для запровадження яких не було ніяких інституційних умов. Унаслідок того, що розвиток українського фондового ринку не відповідає інтересам потенційних учасників, українська економіка постійно втрачає джерела додаткових коштів.

Інфраструктура фондового ринку України представлена значною кількістю професійних учасників (див. рис. 1): торговців цінними паперами, компаній з управління активами, організаторів торгівлі на фондовому ринку, депозитаріїв та організацій, які здійснюють кліринг, реєстраторів

і зберігачів, за безпосередньої участі яких забезпечується випуск та обіг цінних паперів [5, с. 37]. Головною складовою інфраструктури фондового ринку, на яку покладені завдання оптимізації та регулювання взаємовідносин між елементами системи, є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР).

Найбільш важливою ланкою інфраструктури фондового ринку є організатори торгівлі – фондові біржі, діяльність яких спрямована на створення організаційних, технологічних, інформаційних, правових та інших умов для збирання та поширення інформації стосовно попиту і пропозицій, проведення регулярних торгів фінансовими інструментами за встановленими правилами, централізованого укладення і виконання договорів щодо фінансових інструментів, зокрема здійснення клірингу та розрахунків за ними, та вирішення спорів між членами організатора торгівлі [5, с. 15].

За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), в Україні у 2016 р. зареєстровано 10 організаторів торгів на

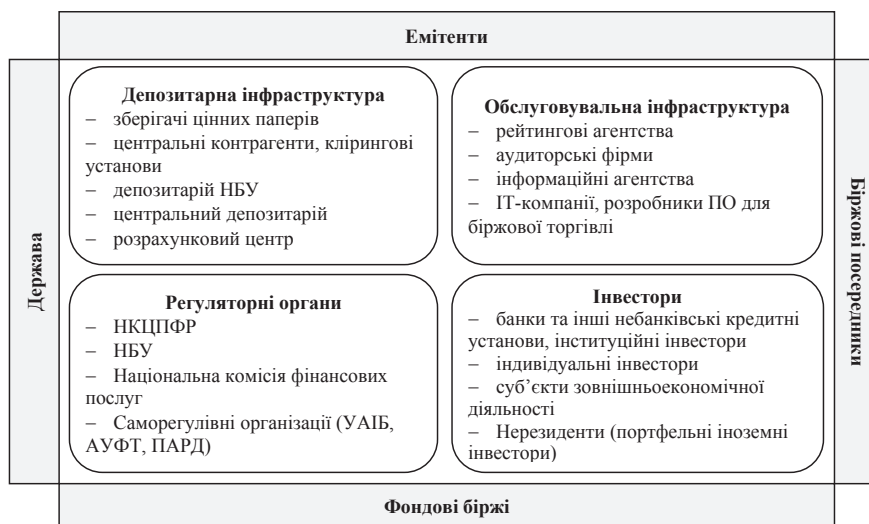

Рис. 1. Суб'єкти фондового ринку України [7, с. 20]

Таблиця 1

Характеристика етапів розвитку фондового ринку України

Назва етапу	Період	Характеристика етапу
Етап становлення	1991–1994	Започатковано формування законодавчої бази. Поява перших торговців цінними паперами, а також Української фондової біржі. Відбулося реформування Валютної біржі НБУ в Українську міжбанківську валютну біржу (УМВБ) та розпочато роботу Кримської валютної біржі. Створюються центри сертифікатних аукціонів
Етап розвитку та масової приватизації	1995–1999	Продовжено формування законодавчої бази. Створення спеціального регулюючого державного органу (ДКЦПФР). Розвиток біржової та позабіржової торгівлі фінансовими інструментами. Формування Національної депозитарної системи та створення професійних асоціацій. Створення галузі інфраструктурних та фінансових посередників (торговці цінними паперами, довірчі товариства та інвестиційні фонди і компанії).
Етап вдосконалення та впровадження міжнародних стандартів	2000 – 1-ше півріччя 2008	Оновлення законодавства щодо інфраструктури фондового ринку. Відбувається грошова приватизація. Створюються нові інфраструктурні суб'єкти – такі, як компанії з управління активами, рейтингові агентства. Доповнюється перелік вже існуючих суб'єктів, створення яких викликано часом та ринком. Запроваджуються на ринок етика фондового ринку та кодекс корпоративного управління. Інститути інфраструктури перейшли на новий, більш ефективний рівень своєї діяльності з урахуванням світових фінансових стандартів
Етап фінансової кризи	2-ге півріччя 2008–2009	Істотний спад на ринку спільного інвестування, знизилася кількість укладених угод купівлі-продажу цінних паперів як на організованому, так і на неорганізованому ринках. Створення майбутнього лідера організованого ринку ВАТ “Українська біржа” та депозитарію ВДЦП. Введення послуги інтернет-трейдингу
Етап модернізації	2010 – теперішній час	Відновлення фондового ринку після фінансової кризи. Поступове підвищення захисту прав інвесторів та формування конкурентоспроможної національної інфраструктури фондового ринку в частині реорганізації депозитарної системи

Джерело: побудовано автором на основі [8, с. 11]

Таблиця 2

Діяльність фондових бірж в Україні та їх частка у загальному торговому обороті, 2007–2015 рр.

Фондова біржа	Роки								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ПФТС, млрд грн	30,8	34	14	61	88,9	89,5	113	94,9	109,2
Частка,%	87,5	90	38,8	46,5	37,7	33,9	23,8	16,4	17,4
Перспектива, млрд грн	0,4	1,4	11,4	36,6	79,1	146	319,9	453,6	428,7
Частка,%	1,2	3,6	31,7	27,9	33,5	55,3	67,7	78,6	79
Українська біржа, млрд грн	–	–	3,3	27,5	63,9	24,1	10,9	7,9	8,2
Частка,%	–	–	9,1	21	27,2	9,1	2,3	1,4	2,3
Інші, млрд грн	1,7	2,4	6,6	6,1	4	4,6	30,8	20,7	21,1
Частка,%	4,9	6,3	18,2	4,7	1,7	1,8	6,5	3,6	2,9
Усього, млрд грн	35,1	37,8	36	131	236	264	474,6	577,1	485,3

Джерело: побудовано автором на основі [1; 2; 3]

фондовому ринку [1]. На ринку функціонують: ПАТ «Українська біржа», ПАТ «Східно-європейська фондова біржа», ПАТ «Фондова біржа «Перспектива», ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа», ПрАТ «Українська міжнародна фондова біржа», ПАТ «Київська міжнародна фондова біржа», ПАТ «Фондова біржа ПФТС», ПрАТ «Придніпровська фондова біржа», ПрАТ «Фондова біржа «ІННЕКС», ПрАТ «Українська фондова біржа». В таблиці 1 відображено динаміку діяльності фондових бірж та їх частку у загальному торговому обороті періоду 2007–2015 рр. (див. табл. 2).

Згідно з даними НКЦПФР, за підсумками 2015 р. найбільшою фондовою біржою України за загальним обсягом торгів є ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» – 428,7 млрд грн (частка на вітчизняному біржовому ринку склала 79%), на другому місці ПАТ «Фондова біржа «ПФТС» – 109,2 млрд грн (17,4%), третє місце посідає ПАТ «Українська біржа» – 8,2 млрд грн (2,9%) (див. табл. 2) [1]. Наша країна одна з небагатьох, яким притаманна така кількість фондових бірж. Але кількість ще не гарантує високу якість послуг, а навпаки, призводить до децентралізації попиту та пропозиції на цінні папери, провокує процес маніпулювання цінами на ринку, призводить до встановлення різних правил укладення та виконання біржових договорів [9, с. 70].

В Україні мережа фондових бірж як система не існує. Біржова структура характеризується високою фрагментарністю. Наявність такої кількості торгових площадок ускладнює контроль над операціями з цінними паперами та сприяє розповсюдженню маніпулювання їх вартістю [15, с. 107]. У подальшому фондовому ринку необхідна консолідація.

Таблиця 3
Співвідношення ВВП та торгів на фондовому ринку 2009–2015 рр.

Рік	ВВП у фактичних цінах, млрд грн	Обсяг торгів на ринку цінних паперів	% перевищення обсягу торгів на ринку над показником ВВП
2009	913,35	1 067,6	16,85
2010	1 082,57	1 541,38	43,38
2011	1 302,08	2 171,1	66,74
2012	1 411,24	2 530,87	79,34
2013	1 454,93	1 676,97	15,26
2014	1 566,7	1 543,5	16,3
2015	1 751	1 498,9	14,8

Джерело: побудовано автором на основі [2; 3]

Сьогодні фондовий ринок переживає важкі часи, і результати його роботи досить неоднозначні. З одного боку, позиції всіх фінансових інститутів суттєво погіршились, а з іншого – вони пройшли витримку кризи та війни. На фоні зниження інвестиційної привабливості України, був зупинений процес притоку капіталу із-за кордону. Таку динаміку ми можемо спостерігати за даними таблиці 3. Видно, що за період економічної кризи 2013–2015 рр. співвідношення ВВП та торгів на фондовому ринку має негативну тенденцію (див. табл. 3).

Слід зазначити, що на фондовому ринку України використовується широкий спектр фінансових інструментів таких як акції, державні і муніципальні облигації внутрішньої позики, облигації підприємницьких структур, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати, державні й компенсаційні сертифікати, житлові чеки, інвестиційні сертифікати, облигації зовнішньої позики. Розглядаючи дані про обсяг біржових контрактів з фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом 2007–2015 рр., можна зробити висновок, що у кризовий період обсяг біржових контрактів із цінними паперами в Україні невинно зростає і протягом 2013–2014 рр. становив 529 млрд грн, а у 2015 р. спостерігається спад (див. рис. 2).

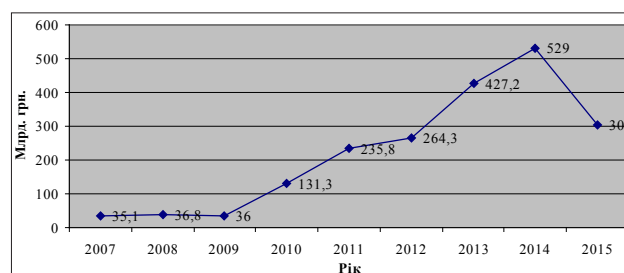

Рис. 2. Динаміка обсягу біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі 2007–2015 рр. [2; 3]

З рис. 2 видно, що фондовий ринок України у 2013–2014 рр. перебував у стані стагнації, а у 2015 р. його функціонування було фактично припинено. Фондовий ринок України поки не є джерелом залучення інвестицій, а засобом, за допомогою якого власники ефективно виходять із колишнього бізнесу, продаючи його зовнішнім інвесторам, рефінансують борги й створюють інструменти для укладання угод злиття та поглинання компаній.

Дослідження сучасного стану фондового ринку в Україні дає підстави стверджувати, що рух капі-

талів носить розподільно-накопичувально-спекулятивний характер, а не інвестиційний, як у розвинутих ринкових відносин. Основна причина економічної кризи в Україні – непомірно високі відсоткові ставки за кредитами, що ґрунтуються на таких самих непомірних депозитних ставках і ставці рефінансування НБУ, причина чого – відсутність у державі довготривалої макроекономічної політики угод злиття та поглинання компаній. Розвиток фондового ринку України характеризується дуже повільним створенням передумов для його подальшого зміцнення, удосконалення системи захисту прав інвесторів та інтеграцією в міжнародний фондовий ринок [14, с. 159].

Щодо кількості іноземних інвестицій в економіці України з країн ЄС, можна сказати, що вона має стабільну зростаючу динаміку. Наприклад, за період незалежності України кількість прямих інвестицій виросла з 0,2 до 58,1 млрд дол. США. Якщо ж розглядати підсумки 2015 р., то можливо спостерігати спадну динаміку, а саме, якщо на початок року іноземний акціонерний капітал складав 56,8 млрд дол. США, то вже через півроку – 50,0 млрд дол. США [5, с. 30]. Основними причинами такого падіння звичайно є нестабільна політична та економічна ситуації в країні, без усунення яких неможливо далі говорити про розвиток фондового ринку України.

Всі наявні проблеми неможливо розкрити в межах однієї статті, та серед основних можна виділити такі:

- надмірна кількість фондових бірж (окремі біржі здійснюють операції нерегулярно і в незначних обсягах);
- низький рівень капіталізації, ліквідності ринку;
- висока фрагментарність біржової та депозитарної структури, відсутність досконалого механізму взаємодії бірж з депозитарною системою та єдиних стандартів проведення розрахунків і клірингу;
- фондовий ринок не приносить прибутку торговцям, що нівелює їх зацікавленість, знижує ліквідність ринку;
- обмежена кількість ліквідних та інвести-

ційно привабливих фінансових інструментів, відсутність ліквідних цінних паперів публічних акціонерних компаній;

- низький ступінь використання похідних цінних паперів;
- недостовірність інформації щодо загального обсягу торгів на біржовому ринку (зокрема, стосовно позалістингових цінних паперів), що не сприяє прозорості й відкритості ринку, а отже, й знижує довіру до вітчизняних цінних паперів;
- незадовільний рівень інформованості населення про діяльність фондового ринку, що призводить до незначної активності фізичних осіб на ньому;
- незначною залишається інтеграція національного фондового ринку до міжнародних ринків капіталу;
- закритість компаній, чії акції проходять лістинг на біржі та в першу чергу тих, хто входить до індексу українських акцій; недостатнє законодавче регулювання ціноутворення [6, с. 98];
- низький рівень гарантії повернення інвестицій для іноземних інвесторів через недосконалість валютного регулювання, як наслідок іноземні інвестори, навіть одноосібні, покидають вітчизняний ринок.

Основною проблемою ринку боргових цінних паперів є недосконалість ефективного механізму захисту прав інвесторів, складність процедур реструктуризації, як наслідок, обмеженість інструментів ринку цінних паперів. За межами біржового ринку знаходяться не тільки державні фінансові інструменти, але й сама держава (в особі державних органів), яка мала б стати найбільш впливовим та активним учасником ринку.

Недостатня розвиненість ринків базових активів, недосконале законодавче регулювання в цій сфері зумовили фактичну відсутність ринку похідних (деривативів).

Проблемою є відсутність достатньої пропозиції інструментів фондового ринку з прийнятними для інвесторів характеристиками щодо доходності, ризикованості, ліквідності та захищеності, а також відносно незначним обсягом інвестиційного капіталу.

Таблиця 4

Основні напрями модернізації та розвитку українського фондового ринку

	Напрями розвитку	Питання, які необхідно вирішити
Основні завдання модернізації фондового ринку України	Розвиток корпоративної реформи, підвищення ефективності регулювання емітентів, розширення інструментарію на фондовому ринку	Забезпечення подальшого проведення корпоративної реформи. Покращення системи розкриття інформації. Розширення бази якісних високоліквідних інструментів фондового ринку. Удосконалення діяльності з визначення рейтингових оцінок
	Стимулювання притоку інвестицій на фондовий ринок	Питання розвитку ринку колективних інвестицій. Удосконалення обслуговування індивідуального інвестора. Удосконалення валютного та податкового законодавства для стимулювання покращення інвестиційного клімату. Покращення фінансової грамотності населення щодо фондового ринку
	Забезпечення надійного і ефективного функціонування ринкової інфраструктури	Удосконалення функціонування та регулювання фондових бірж. Удосконалення депозитарної системи та системи клірингу та розрахунків. Запровадження європейських стандартів щодо пруденційного та консолідованого нагляду, припинення діяльності на ринку та банкрутства. Реформування системи підготовки та атестації фахівців фондового ринку
	Забезпечення функціонування єдиної державної політики стимулювання покращення інвестиційного клімату	Підвищення якості державного регулювання фондового ринку. Удосконалення саморегулювання на фондовому ринку. Удосконалення системи державного нагляду та контролю на фондовому ринку. Покращення міжнародного та національного співробітництва у регулюванні фондового ринку

Джерело: [4]

Фондовий ринок не відповідає інтересам потенційних учасників ринку, через що значна кількість населення не бере участі в процесах інвестування.

Ці проблеми заважають подальшому розвитку фондового ринку України, стримують розвиток економіки, приплив інвестицій, а також істотно обмежують можливості професійних учасників.

На основі проведеного аналізу стану інфраструктури фондового ринку України правомірно виокремити такі перспективні напрями його модернізації:

- консолідація бірж з метою усунення будь-яких дестабілізуючих факторів, які можуть гальмувати ефективне функціонування ринків;

- внесення змін до правил функціонування фондових бірж з метою забезпечення повної претра постторгівельної прозорості;

- прийняття положення щодо співпраці між фондовими біржами з метою мінімізації сфери міжбіржових порушень;

- запровадження вимог щодо наявності регулярних мінімальних обсягів торгівлі на фондовій біржі як умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку;

- розвиток послуг фондових бірж для широкого кола інвесторів, зокрема для дрібних інвесторів як інструмента масового залучення інвестицій в економіку країни;

- забезпечення захисту прав зовнішніх та внутрішніх інвесторів, зокрема шляхом здійснення фондовими біржами ефективних процедур нагляду за діяльністю своїх членів, прийняття закону про облігації за європейськими стандартами, де будуть врегульовані процедури реструктуризації і дефолту;

Та це ще не всі напрями за якими слід модернізувати фондовий ринок України. Згідно програми розвитку фондового ринку України 2015–2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» можна виділити додатково інші напрями покращення (див. табл. 4).

Як видно з табл. 4, український фондовий ринок потребує великих змін. Пріоритетними напрямами розвитку вітчизняного фондового ринку в контексті стабілізації національної еко-

номіки мають стати підвищення конкурентоспроможності, поетапна інтеграція у світовий фондовий ринок та забезпечення належного рівня розвитку ринку через збільшення капіталізації, обсягів торгів, інвестиційних потоків. Держава для розвитку національного фондового ринку в умовах глобалізації повинна забезпечити реалізацію таких заходів: створення надійного та ефективного механізму функціонування кон'юнктури ринку; поглиблення міжнародної й національної співпраці щодо регулювання фондового ринку; забезпечення належної обізнаності населення щодо особливостей функціонування фондового ринку та його інструментів шляхом упровадження програм фінансової грамотності.

Кардинальні економічні реформи не можуть вважатися завершеними до тих пір, доки не буде створений фінансовий ринок, що ефективно діє та дозволить залучати в економіку інвестиційні ресурси [13, с. 110].

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що сучасний фондовий ринок України перебуває на етапі свого становлення. Він має не лише низький рівень розвитку, а й недостатньо інтегрований до світових фондових ринків. Український фондовий ринок сьогодні не спроможний забезпечувати економічну безпеку країни. Одна з причин занепаду фондового ринку України полягає у тому, що він не відповідає інтересам потенційних учасників ринку, через що значна кількість населення не бере участі в процесах інвестування. Проте Україна має достатній економічний потенціал для реформування національного фондового ринку, темпи зростання якого випереджатимуть динаміку росту валового внутрішнього продукту. Але сьогодні він не може бути повністю реалізований оскільки в країні досить нестабільна соціально-економічна і політична ситуація.

Поетапне впровадження зазначених заходів модернізації інфраструктури фондового ринку дозволить забезпечити ефективне її функціонування, створити сприятливе середовище для розвитку фондового ринку України загалом та його інтеграції у світовий простір.

Список літератури:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua>
2. Офіційний сайт ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fbr.com.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>
4. Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання : проект програми розвитку фондового ринку України на 2015–2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>
5. Яцюк Г. Модернізація торгівельної інфраструктури ринку цінних паперів / Г. Яцюк // Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрями розвитку : збірник тез Всеукраїнської наукової практичної конференції. – К. : Криниця, 2013 – С. 170–172.
6. Чайковська В. Інфраструктура фондового ринку України: сучасний стан та тенденції розвитку / В. Чайковська // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2014. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2692>
7. Рекуненко І. Інфраструктура фінансового ринку України: сучасний стан та перспективи розвитку : [монографія] / І. Рекуненко. – Суми : ДВНЗ «УАВС НБУ», 2013. – 411 с.
8. Рекуненко І. Періодизація розвитку фондового ринку України / І. Рекуненко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2015 – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ekon_2015_1_5.pdf
9. Щербина А. Біржова торгівля фінансовими інструментами в Україні: тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 / А. Щербина. – К., 2013. – 200 с.
10. Чемерис С. Кінцем якого фондового ринку нас лякають / С. Чемерис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ergavda.com.ua/columns/2012/11/8/343147>
11. Самуельсон П. Економіка : [підручник] / П. Самуельсон. – Львів : Світ, 1996. – 493 с.
12. Рубцов Б. Современные фондовые рынки : [учеб. пособие для вузов] / Б. Рубцов. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 926 с.
13. Кутузова М. Проблеми формування та регулювання фондового ринку України / М. Кутузова // Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 750. – С. 107–111.
14. Кутузова М. Фондовий ринок у системі стабілізації економічного розвитку України / М. Кутузова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 158–162.

Алейникова Н. Н.

Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнецца

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ФОНДОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ ДЕНЕЖНОЙ СРЕДЫ

Резюме

В статье рассмотрено современное состояние фондового рынка Украины. Освещены основные проблемы его функционирования в условиях экономической нестабильности, обнаружены перспективы развития в будущем. Ведь именно фондовый рынок является важным индикатором экономического развития и наглядно демонстрирует состояние, в котором находится страна. Рассмотрены основные тенденции его функционирования. Предложены рекомендации по реформированию отечественного фондового рынка, которые будут способствовать повышению инвестиционного потенциала экономики государства.

Ключевые слова: фондовый рынок, биржа, ценные бумаги, финансовый рынок, финансовая среда.

Alieinikova N. N.

Simon Kuznets Kharkov National University of Economics

FUNCTIONING OF UKRAINIAN STOCK MARKET IN CONDITIONS OF GLOBAL FINANCIAL INSTABILITY

Summary

The article is dedicated to covering and analysis of the contemporary state of stock market of Ukraine, to its problems and future development prospects determination, as the stock market is an important indicator of economic development and it demonstrates vividly the state of the country at the moment. It analyses main tendencies and regularities of development of the stock market. The fundamental research of the stock market development stimulants has been conducted; the essential trends of stock market operation and its inherent peculiarities have been examined. Recommendations for reforming the domestic stock market, which will enhance the investment potential of the country's economy, are given.

Key words: stock market, stock exchange, securities, financial market, financial environment.

УДК 336

Ситник І. П.

Богдан О. С.

Національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВИХ КРИПТОВАЛЮТ У ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМАХ

Стаття присвячена теоретичним аспектам нових форм грошей, що здатні замінити національні валюти як на внутрішніх, так і на зовнішніх валютних ринках. За допомогою статистичної інформації досліджено динаміку зміни курсу такої валюти. У роботі описано основні засади функціонування криптовалюти Bitcoin (BTC), а також переваги й недоліки її використання.

Ключові слова: валютний ринок, електронні валюти, цифрові валюти, криптовалюта, Bitcoin, платіжні системи.

Постановка проблеми. За останні роки в Україні спостерігається системна втрата впевненості громадян у фінансовій системі. Довіра вкладників до банків стрімко знизилась, однак і банки не довіряють своїм клієнтам через велику кількість неплатоспроможних громадян.

Іпотечна криза, яка почалася у США в 2006 р. через зменшення кількості продажів в нерухомості, переросла в 2007 р. у кредитну кризу. Кредит міг отримати кожен охочий практично на будь-який товар. Відсутність контролю над їх кількістю призвела до глобальної проблеми і фінансової кризи.

Світова фінансова криза 2008 р. завдала нищівного удару по фінансових системах багатьох країн світу. Виникнення кризи експерти пов'язують з такими факторами, як циклічність розвитку економіки, дисбаланс міжнародної торгівлі та руху капіталів, неконтрольоване зростання грошової маси тощо [1, с. 32].

Результатами кризи стали: загальний спад економіки, сповільнення або припинення росту ВВП країн, його зменшення, зниження доходів населення, надходжень і відрахувань до бюджету, скорочення виробництва, зростання безробіття, закриття соціальних програм тощо [2, с. 55]. У зв'язку з цим відбулася активізація пошуку альтернативних шляхів, концептуально нових валют, заснованих на інформації.

У 2008 р. було описано систему платежів за допомогою криптовалюти, яка не потребувала участі третьої сторони. Запропонована система прямих платежів мала технологічні переваги перед стандартними валютами. Однак, наразі існує багато невирішених питань з методологічних, методичних та правових питань цієї сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато праць зарубіжних і вітчизняних учених присвячені дослідженням функціонування й використання світових криптовалюти у платіжних сис-